

વર્ષ-૧૩, અંક-૫, સંવત ૨૦૧૩ જૈઠ સુદ-૨,
પ્રસિધ્ધ તા. ૨૭-૦૫-૨૦૧૭, શનિવાર
છુટક નકલ રૂા. ૬-૦૦, વાર્ષિક લવાજમ રૂા. ૭૦-૦૦

Chetavni (GUJ) RNI No. GUJ GUJ / 2005 / 16095
Postal Regd. No. GAMC-1507/2015-2017 Valid up 31-Dec-2017
Posted at Ah'd PSO On 27th of Every Month
Licence to post without Prepayment No.
CPMG/GJ/129/2015-17 Valid upto 31-12-2017

જ્ય પરમાત્મા

અક્રોધનસ્યાત્ર વિરાગિણશ્ચ ક્ષણા-દયા-શીલ-વિભૂષિતસ્ય
વશ્યાત્મનો વિતવિનિઃસ્પૃહસ્ય શત્રોરપિ ક્ષેમકરસ્ય તસ્ય
શિષ્યોદ્ધૃતિકૃત્ય સુસિદ્ધયે ચ સ્વકીય પુણ્યોદસમર્પકસ્ય
શ્રીસદ્ગુરો વલ્લભ વ્યાસ તેઽહં પદામ્બુજં મચ્છરણં દધાનિ
અક્રોધી, વૈરાગી, ક્ષમા-દયા-શીલથી વિભૂષિત, જિતેન્દ્રિય,
નિર્લોભી, શત્રુનું પણ કલ્યાણ કરનાર, શિષ્યોનો ઉદ્ધાર કરવા માટે
સ્વપુણ્યના સમૂહનું સમર્પણ કરનાર, હે સદ્ગુરુ વલ્લભ વ્યાસ ! આપના
ચરણનું હું શરણ ગ્રહણ કરું છું.)

યો લૌકિકીં તાં મમતાં વિહાયદષ્ટિં વિતેને પરમાત્મવલ્લભે ।
શ્રી વલ્લભસ્યાત્ર કૃપાપ્રસાદાત્ કલ્યાણકાર્યાણ્યખિલાનિ તેને
યો બ્રહ્મકર્મસિદ્ધિં ચ બ્રહ્મણ્યાત્મસમર્પણમ્
પ્રયોગાન્ વિવિધાનેતાન્ કાસ્થામાસ મંગલઃ
કૃત્યં સમસ્તં ગુરુપ્રેરણાતઃ કૃત્વા દઘૌ શિષ્યહૃદિ સ્વચેતનામ્
દઘૌ નતેભ્યઃ પરમાત્મનિષ્ઠાં રમુજિલાલં ગુરુમંત્ર વન્દે ॥

જેમણે લૌકિક મમતાનો ત્યાગ કરી પરમવલ્લભ પરમેશ્વરમાંજ દૃષ્ટિ
રાખી, પરમવલ્લભની કૃપાથી કલ્યાણના સર્વ કાર્યો કર્યા; જેમણે
બ્રહ્મકર્મસિદ્ધિ, બ્રહ્માત્મસમર્પણ ઇત્યાદિ ઘણા મંગલ પ્રયોગો કરાવ્યા;
જેમણે દરેક કાર્ય સદ્ગુરુની પ્રેરણાથી કરીને અનેક શિષ્યોમાં
આત્મચેતનાનો પ્રવાહ સ્થાપિત કર્યો અને વિનમ્ર શિષ્યોને બ્રહ્મનિષ્ઠા અર્પી,
તે ગુરુદેવ રમુજીલાલને હું વંદન કરું છું.)

(ગતાંગથી ચાલુ...)

વાસના જાગૃત થતાં જે ભાન, સાન, સંયમ, શુદ્ધિ, સદાચાર ગુમાવે તે પશુ છે અને જે ગમે તેવાં મોહ-વાસનાના પ્રબળ વેગ સામે ઝઝુમીને સંયમ આદિ રાખે તે મનુષ્ય છે. તે માટે કહ્યું છે કે:-

વાસના દ્વિવિધા પ્રોક્તા, શુદ્ધા ચ મલિના તથા ।

મલિના જન્મતો હેતુઃ, શુદ્ધા જન્મવિનાશિની ॥

(યોગવાશિષ્ઠ)

વાસના એક શુદ્ધ અને બીજી મવિવલન એમબે પ્રકારની છે. શુદ્ધ વાસના એને કહેવાય છે કે જેાં તન, મન અને ધન સર્વસ્વનો મોહપાશ તજી પ્રભુ ઉપર સંપૂર્ણ વિશ્વાસ રાખી નિર્મળ વૈરાગ્યથી મોક્ષપદની પ્રાપ્તિને માટે પ્રભુની ભક્તિ થતી હોય. દેહધારી હોવાથી વ્યવહારિક કામ કરી દૈહિક ફરજ બજાવતો હોય, તેવા વૈરાગ્યવાનની નિર્મળ વૃત્તિને શુદ્ધ વાસના કહેવાય છે અને તે શુદ્ધ વાસના જન્મ મરણનો નાશ કરે છે. અર્થાત્ પરમપદની પ્રાપ્તિ કરાવે છે.

માયાના સ્ત્રી, પુત્ર, પરિવાર વિગેરેના મોહ વડે લક્ષ્મી મેળવી સુખ-વૈભવ મેળવવાની આકાંક્ષા વડે પ્રભુની ભક્તિ થાય છે, તે વૃત્તિને મલિન વાસના કહેવાય છે. માયાના પદાર્થો મેળવવાની ભાવના વિના જે પરમાત્મ ભક્તિ થાય છે તેને જ શુદ્ધ વાસના કહેવાય છે અને મલિન વાસના વડે પરમાત્માની ચાહ્ય તેવી ભક્તિ કરવા છતાં પણ કલ્યાણ થઈ શકતું નથી. મલિન વાસના ભવબંધનોમાં જન્મ મરણ આપનારી છે અને શુદ્ધ વાસના જન્મ મરણના ભવબંધનો તોડનારી છે.

જે મનુષ્યનમાં સાન અને સંયમનથી તે પશુતા છે; જે સાન, સંયમ, શુદ્ધિ અને સદાચાર સમજે તથા આચરે અને તે દ્વારા સર્વેશ્વર પરમાત્માને પ્રાપ્ત કરે તે ઈન્સાન છે. તે માટે કહ્યું છે કે:-

કિંતુ યશ્યાસ્તિ દુરિતં, કોટી જન્મસુ સચિતમા

તસ્ય પ્રકાશતે નાયં, ત્વર્થો મોહાન્ધયેતસઃ ॥ (શિવગીતા)

કો દેવો ભુવનોદયાનકરયો વિશ્વેશ્વરો વિદ્યતે

યસ્યાજ્ઞાવશવર્તિનો જલધયો નાપ્લાવયન્તિ ક્ષિતિમા

ઈત્યાસ્રાતમપીશ્વરં સુરશિરોરત્નં જગત્સાક્ષિણં

સર્વજ્ઞં ધનયૌવનોદ્વતમના નો મન્યતે બાલિશઃ ॥

માયાના મોહને લીધે ભ્રમિત મનવાળો અને જ્ઞાન વિના અંધચિત્તવાળો જીવ કે જેણે કરોડો જન્મમાં પાપરૂપ સામગ્રીને જ સંચય કરી રાખેલી છે, તેવા પામર જીવને પરમાત્માની ભક્તિરૂપી ઉત્તમ રહસ્ય હૃદયમાં સ્ફુરતું નથી. મોક્ષપદ મેળવવા ધર્મધ્યાન કરવા માટેની સરળતા તેમજ સામગ્રીની અનુકૂળતા હોવા છતાં જે મનુષ્યમાં પરમેશ્વર પ્રત્યે પ્રેમ, ભક્તિ તથા ધર્મધ્યાન કરવાની સદ્બુદ્ધિ પ્રદીપ્ત થતી નથી, તેનો મનુષ્યાવતાર નિરર્થક છે.

લક્ષ્મી પ્રાપ્ત કરવી તે પાપ નથી પણ લક્ષ્મીનો મોહ રાખવો એ પાપ છે. મોહથી બુદ્ધિ બગડે છે અને તેવો મોહ બે-પાંચથી વધુ વખત ઉત્પન્ન થાય છે તે લોભ છે. જેનામાં લોભ આવે છે તેની બુદ્ધિ બગડ્યા વિના રહેતી નથી. સંસારમાં સ્ત્રી-પુત્ર, સુખ-સંપત્તિ ત્યાગ કરવા યોગ્ય નથી. તેમ ન ત્યાગવાથી કાંઈપણ સિદ્ધ થવાનું નથી, કેમકે કાચારૂપી માયા હયાતિ સુધી કાયમ વળગી રહેવાની છે. કાયાને અને મનને વળગેલા મોહને ઉત્પન્ન થવા દેવો જોઈએ નહિ, ઉત્પન્ન થાય તો તેને અટકાવવો જોઈએ. મોહ સહેલાઈથી ખસી શકશે પણ જો લોભ પેસશે તો તે ભયંકર ભૂતાવળને કાઢતાં અનંત મુશ્કેલીઓ પડશે.

માટે સંસારના ખાવા-પીવાના પદાર્થોમાં, વાજાંત્રો વિગેરે શ્રવણ કરવાના પદાર્થોમાં, રૂપ આદિ જોવાના પદાર્થોમાં, સુવાસ આદિ સૂંઘવાના પદાર્થોમાં અને સ્પર્શથી મળતા સ્ત્રી આદિના વિષયોના સુખમાં પ્રેમ-મોહ-લોભ વધવા ન દેવા, ઈંદ્રિયોને કાબૂમાં રાખવી તે સદાચાર છે. સુખ-વૈભવના, લક્ષ્મીના, સંપત્તિના, માન-મહત્તા-આવકારના પ્રલોભનો જો લાગશે તો ધીરે ધીરે મોહ વધશે, લોકો મોહમાં ફસાવશે અને મોહની પકડ વધતાં તેમાંથી લોભ જન્મશે. જો લક્ષ્મી આદિના મોહ-લોભથી બચવું હોય તો પોતાની સાચી મહેનતનું, પ્રભુની દયા-કૃપાથી જે મળે તેનેજ સાચું ધન માનવું અને તે સિવાયનાને પરધન, પથ્થર અગર પાપનો ભંડાર સમજવો.

○○○○○

દૃષ્ટાંત

કૌશાંબી નામની એક નગરી હતી. ત્યાંના રાજ્યદરબારમાં રાજ્યના આભૂષણરૂપ કાશ્યપ નામે એક પ્રખર વિદ્વાન ન્યાયશાસ્ત્રી હતા. તેની પત્નીનું નામશ્રીદેવી હતું. બંને સત્યારિત્યવાન અને સુપાત્ર હતાં. ગૃહસ્થાશ્રમી હોવા છતાં તેઓ બ્રહ્મચર્ય પાળતા અને યોગી જેવું જીવન જીવતા હતા. તેઓને ત્યાં પવિત્ર પુરૂષ જન્મશે એવું સ્વપ્ન આવવાથી પુત્રની અપેક્ષાએ ગૃહસ્થાશ્રમ માંડવાથી શ્રીદેવીને કપિલ નામનો પુત્ર જન્મ્યો.

તે પંદર વર્ષનો થયો ત્યારે તેના પિતા સ્વર્ગવાસી બન્યા. કાશ્યપે પોતાના પુત્ર કપિલને ઘણા લાડમાં ઊછેર્યો હોવાથી તે દુઃખ વેઠીને વિદ્યાભ્યાસ કરી ન શક્યો. વિશેષ વિદ્વતા મેળવી ન શક્યો, તેમજ પોતાના પિતા પાસેથી જ્ઞાન, વિદ્યાનો લાભ લઈ ન શક્યો. તેથી રાજ્ય દરબારમાં તેના પિતાની જગ્યા બીજા વિદ્વાનને મળી.

કાશ્યપ જે પૂંજી કમાઈ ગયા હતા તે અવિદ્વાન ને કમબુદ્ધિવાળા કપિલે ખાઈને પૂરી કરી. માતા કપિલને કોઈ કોઈવાર ટોકતાં અને વિદ્વાન થવા કહેતાં, પણ લાડમાં ઊછેરેલા કપિલને કાંઈ સમજાતું નહિ.

એક દિવસ ઘરના બારણામાં શ્રીદેવી ઊભાં હતાં. તેવામાં તેણીએ પોતાના પતિની જગ્યાએ શાસ્ત્રીય પદવી પામેલા વિદ્વાનને ચાર નોકરો તથા છડીદાર સાથે ઘોડાગાડીમાં માન સહિત જતા જોયા. ઘણા માન આદરથી જતા આ શાસ્ત્રીને જોઈને શ્રીદેવીને પોતાની પૂર્વ સ્થિતિનું સ્મરણ થઈ આવ્યું કે “જ્યારે મારા પતિ આ પદવી પર હતા ત્યારે હું કેવું સુખ ભોગવતી હતી ? હુકમ ઉઠાવવા કેટલા માણસો હાજર રહેતા ? રાજા તેમને માન અને દબદબાપૂર્વક આમંત્રણ આપી વાહન મોકલી તેડાવતો. અનેક ધનવાનો અને મોટા માણસો આખો દિવસ મારે ઘેર આવ્યા કરતા. રાજા અને રાજ્યસભા પણ મારા પતિની સલાહ માન્ય કરતા હતા. આ બધું સુખ તો ચાલ્યું ગયું, કેમકે મારા પતિની પાછળ મારો પુત્ર પૂરું ભણ્યો નહિ એટલે તેને રાજ્યમાં કોઈ સ્થાન મળ્યું નથી. પુત્ર કોઈ નોકરી-ધંધો કરતો નથી અને કોઈ તેને નોકરીએ રાખે તેમ નથી.” એમ વિચારવમળમાં ડોલતા શ્રીદેવીની આંખમાંથી દડદડ આંસુ ખરવા માંડ્યા.

તેવામાં ફર્યા કરતો કપિલ ઘેર આવી પહોંચ્યો. માતા શ્રીદેવીને રડતી જોઈ કપિલે તેને રડવાનું કારણ પૂછ્યું.

શ્રીદેવીએ કહ્યું :- તારા પિતા યાદ આવવાથી રડી જવાયું, બીજું કંઈ નથી.

કપિલ ચાલાક હોવાથી તેણે માતાને નમ્રતાથી બહુજ આગ્રહ કરી રૂદનનું કારણ પૂછ્યું.

ત્યારે શ્રીદેવીએ પૂર્વની સ્થિતિ, હાલના ન્યાયશાસ્ત્રીના જવાનું દ્રશ્ય વિગેરે કહી બતાવ્યું.

આ સાંભળી કપિલનો સુષુપ્ત આત્મા જાગી ઊઠ્યો. કપિલ બોલ્યો :- જો, મા ! હું આજસુ છું, વળી માતા-પિતાના લાડથી અભણ રહ્યો છું. તોપણ હું બુદ્ધિશાળી પિતાનો પુત્ર છું. મેં કોઈ પરિશ્રમ ન કર્યો તેથી મારી બુદ્ધિશક્તિનો ઉપયોગ જેવો જોઈએ તેવો થઈ શક્યો નથી. હું સાચી વિદ્યા કે પદવી કાંઈજ પામી શક્યો નથી. મારો અભ્યાસ કરવાનો બાલ્ય સમય વહી ગયો છે. અભ્યાસ ન કરી શકવાના કારણે સૂર્યના તેજથી જેમ ચંદ્ર છુપાય અને ચંદ્રના તેજથી જેમ તારા સંતાય, તેમ મારે પણ મોટા માણસોની સોબતમાં શરમાવું પડે છે, મોઢું છુપાવવું પડે છે. વિદ્યાથી મનુષ્યજીવનનો ઉત્કર્ષ સાધી શકાય છે, તે હું સમજું છું, કેમકે:-

વિદ્યાથી ધનમાલ, મહેલ મોટરો મળતાં;

વિદ્યાથી દુશ્મન, આવતાં નમીને વળતાં.

વિદ્યાથી કુળહીન, થયા કુળવાન ગણાતા;

વિદ્યાથી ગૃહહીન, તણા મહેલો જ ચણાતા.

વિદ્યા સર્વોત્તમવડે, દુઃખીયા સુખીયા થાય છે;

વિદ્યા વણ નિર્ભાગી નર, ખરસમ ગોદા ખાય છે. ૧

વિદ્યાથી મળે વિક્ત, મળે વિદ્યાથી નારી;

વિદ્યાથી મળે ધામ, મળે વિદ્યાથી યારી.

વિદ્યાથી મળે જ્ઞાન, માન ને મોટાઈ ભારે;

વિદ્યાથી સૌ લોક, ભાઈ ભાઈ વેણ ઉચ્ચારે.

માત તાત બ્રાત ભગનિ, સગાંવિદ્યાથી વશ થાય છે;

વદે વલ્લભ વિદ્યા વડે, વિશ્વ સકળ ગુણ ગાય છે. ૨
 વિદ્યા વડે નિર્ધન, ધન મેળવીને બેઠા;
 વિદ્યા વડે કાંઈ નીચ, ઊંચ પદવીમાં પેઠા.
 વિદ્યા વડે પાપિષ્ઠ, ઈષ્ટ ઓળખવા લાગ્યા;
 વિદ્યા વડે કંઈ લોક, દોષ ને દુઃખડા ત્યાગ્યા.
 વિદ્યા વડે નિર્ભાગીઓ, ભાગ્યશાળી થઈ પડ્યા;
 ઉપાન્હ પાસ બેસનાર તે, વ્યાસ વદે ખુરશી ચઢ્યા. ૩
 ખાવાને નહિ અન્ન, નહિ દિલ ઢાંકણ ધાગા;
 કરતા'તા અપવાસ, વળી ફરતા'તા નાગા.
 સહેતા તાપ ને ટાઢ, વેઠતા વાયુ વૃષ્ટિ;
 સાંભળતા તિરસ્કાર, પામતા શરીરે કષ્ટિ.
 તેવા નરોએ ભણીગણી, જગમાં માઝો પાડીયો;
 વદે વલ્લભ દોડાવતા, દીઠા ઘોડા ગાડીયો. ૪
 વિદ્યાથી બની ઊંચ, દિનદિન નમતો જાયે;
 વિદ્યાથી બની ઊંચ, સર્વને ગમતો થાયે.
 વિદ્યાથી બની ઊંચ, સત્યતા શાંતિ રાખે;
 વિદ્યાથી બની ઊંચ, નમ્રતાના વેણ ભાંખે.
 વિદ્યાથી સદ્ગુણ ગ્રહી, દુર્ગુણ તજતો જાય છે;
 વદે વલ્લભ ભાવિ ઉદય, વિદ્યાથી સદા થાય છે. ૫

મને હવે મારી ભૂલ સમજાય છે કે મેં નાની ઉંમરમાં અભ્યાસ કરવાની દરકાર રાખી હોય, તો મારી આ તુચ્છ દશા ન હોત. વિદ્યા વિનાનો પશુ સમાન હું ગર્દભ જેવા મિત્રોની સોબતમાં મસ્ત થઈને ફર્યો પણ પોતાનું જીવન સુધારી શક્યો નથી, એટલે આજે તને રડવાનો વખત આવ્યો.

શ્રીદેવીએ કહ્યું :- બેટા ! તારા પિતાની કમાઈનું ધન પણ હવે રહ્યું નથી, દેવું થયું છે અને વધે છે. છતાં તને તે કહેવા ઈચ્છતી ન હતી, તેમજ દુઃખો વેઠી પરાઈ સેવા કરીને હું ગુજરાન નિભાવીશ એવો નિશ્ચય રાખ્યો હતો. પણ દૈવયોગે

ન્યાયશાસ્ત્રીને જોતાં મારું હૃદય ભરાઈ આવ્યું.

આ સાંભળી કપિલ બોલ્યો :- મા ! મારી મોટી ઉંમર થઈ ગઈ હોવાથી હું ભણવા જઈશ તો છોકરાઓમાં મારી મશ્કરી થશે, પણ મને તેની પરવાહ નથી. એક તુચ્છ માણસની માફક જિંદગી પસાર કરવા કરતાં મોટી ઉંમરે હાંસી સહન કરીને પણ હવે હું અથાગ મહેનત કરી વિદ્યા પ્રાપ્ત કરીને જ ઘેર આવીશ. હું કાયરની કે આળસુની યા નાલાયકની જિંદગી જીવવા કરતા એક વીરપુરુષની માફક મારા પિતાના નામને ઉજ્જવલ કરી દીપાવીશ અને બુદ્ધિનો ડંકો વગાડી બતાવીશ, ત્યારે જ તારી પાસે આવી નમન કરીશ.

શ્રી દેવીએ ખેદ સાથે કહ્યું :- તે તારાથી બની શકે તેમ નથી છતાં તું હિંમત કરે છે, તો આર્યાવર્તની સરહદ પર આવેલા શ્રાવસ્તી નગરીમાં તારા પિતાના મિત્ર ઈંદ્રદત્ત રહે છે, તે અતિ વિદ્વાન હોઈ અનેક વિદ્યાર્થીઓને વિદ્યાદાન દે છે. તું જો ત્યાં જાય તો ધારેલી સિદ્ધિ પ્રાપ્ત થાય ખરી. એક બે દિવસ રોકાઈ સજ્જ થઈ, કપિલજી પંથે પડ્યા.

દિવસો જતાં કપિલ શ્રાવસ્તીમાં ઈંદ્રદત્ત શાસ્ત્રીને ઘેર પહોંચ્યા. પ્રણામ કરીને કપિલે પોતાનો ઈતિહાસ કહી બતાવ્યો. શાસ્ત્રીજીએ મિત્રના પુત્રને વિદ્યાદાન ત્વરિત આપવાનો ઉત્સાહ, પ્રેમ અને આનંદ દેખાડ્યો. પ્રોત્સાહનનું કપિલમાં સિંચન કર્યું, પણ સાથે સાથે ટકોર કરી કે જે ધગશપૂર્વક કાર્ય કરતો નથી, જે દુઃખનો કે હતાશાના પરિણામનો વિચાર કરે છે તે કોઈ કાર્યની સિદ્ધિ મેળવી શકતો નથી. હાર તે જીતની સિદ્ધિનું મૂળ સમજવું. માટે તું જેટલા ઉત્સાહથી ભણીશ, તેટલા પ્રમાણમાં જલદી અભ્યાસ કરાવી હું તને પારંગત બનાવીશ.

કપિલે રાતદિવસ બને તેટલો વધુ પરિશ્રમ કરી સખત અભ્યાસ કરવા માંડ્યો. પણ કપિલ પાસે પોષણ માટે કોઈ સાધન કે પૂંજ ન હતી કે તેમાંથી તે ખાઈને અભ્યાસ કરી શકે. આથી કપિલને ભોજન માટે યાચવા જવું પડતું. યાચવામાં તથા રસોઈ કરવામાં ઘણો સમય નિરર્થક જતો હોવાથી તે ધારેલો અભ્યાસ કરી શકતો ન હતો. પંડિત ઈંદ્રદત્તે કારણ પૂછ્યું ત્યારે કપિલે અભ્યાસમાં પડતો વિક્ષેપ કહી બતાવ્યો. પંડિત આથી તેને એક ગૃહસ્થ પાસે તેડી ગયા. તે

ગૃહસ્થે કપિલની અભ્યાસ માટેની તીવ્ર ભાવના જોઈ દયા ખાતર તેને હંમેશ ભોજન મળે તેવી ગોઠવણ એક વિધવા બ્રાહ્મણીને ત્યાં કરી દીધી.

કપિલને ભિક્ષા યાચવાની અને રસોઈ બનાવવાની ચિંતા ઓછી થઈ. તેથી તે ત્રણ ત્રણ મહિનામાં એક વર્ષનો અભ્યાસ કરી પાસ થતો ગયો. પંડિતજીને પણ લાગ્યું કે કપિલ એક જવલંત વિદ્યાર્થી હોઈ કોઈક દિવસ મારું પણ નામ ચમકાવશે, એમ સમજી વધુ ને વધુ ખંતથી તેઓ તેને અભ્યાસ કરાવવા લાગ્યા.

કુદરતનો એક નિયમ છે કે મહાન પુરુષને તે ટકવા દેતી નથી, કાં તો તેને અનેક ઉપાધિઓમાં ઘેરી લે છે, અગર કોઈ ધનાદિની લાલચ દ્વારા અગર કોઈ સ્ત્રીના મોહમાં તેનું પતન કરાવ્યા વિના રહેતી નથી. જગતના ઘણા મહાપુરુષો આગળ વધીને આમાંની કોઈ ઈદ્રજાળમાં લપટાયા કે ભૂલ્યા વિના રહ્યા નથી. તેજ પ્રમાણે કપિલને કુદરતના કાતિલ પંજામાં સપડાવાનો વખત આવ્યો. ભિક્ષા યાચવાની અને રસોઈ કરવાની ચિંતા દૂર થઈ ત્યારે અતિ પરિશ્રમ વેઠી અભ્યાસ કરનાર યુવાન કપિલને બીજી એક મોટી ચિંતા ઊભી થઈ. કપિલ જેને ત્યાં જમવા જતો તે વિધવા બાઈ યુવાન અને સ્વરૂપવાન હતી. તેની સાથે તેના ઘરમાં બીજું કોઈ માણસ ન હતું. આથી કપિલ સાથે પરસ્પર વાતચીતમાં બંનેનો સંબંધ વધ્યો.

શાસ્ત્રોએ સ્ત્રીને ઘીના ઘાડવાની ઉપમા આપી છે અને એકાંતને અનંત પાપનું મૂળ બતાવ્યું છે. જેમ ઘીના ઘાડવામાંથી તમામ ઘી કાઢી લેવામાં આવ્યું હોય તોપણ તેને અગ્નિનો કે સૂર્યનો તાપ લાગવાથી તેમાંથી થોડું પણ ઘી નીકળ્યા વિના રહેતું નથી; તે પ્રમાણે ગમે તેવી દૃઢ મનની સ્ત્રી હોય તોપણ પર પુરુષના સહેવાસથી, વાતચીતથી અને આંખોના મિલાપથી કોઈક દિવસે તે કુમાર્ગે ગયા વિના રહે નહિ. એકાંત સર્વથી બુરી વસ્તુ છે. વાતચીત કરવાથી બગડી જવાતું નથી, પણ દરેક વાતચીત વખતે નિષ્પાપી અને પવિત્ર રહેવાય એમ બનતું નથી. વાતચીત કરતાં કરતાં સ્નેહની સ્ફુરણા જાગે છે અને છેવટે અનર્થ થાય છે.

કપિલ અને બ્રાહ્મણ વિધવા વચ્ચે વાતચીતમાંથી હાસ્ય વિનોદ થતાં બંનેની પ્રીત બંધાઈ. કપિલ તે સ્ત્રીથી લબ્ધાયો. (એકાંતમાં સર્વ અનિષ્ટ સમાયેલાં છે. તેથી સુપાત્ર સ્ત્રીએ પોતાના પતિ સિવાય કોઈની સાથે અને સુપાત્ર પુરુષે પોતાની

ધર્મપત્ની સિવાય કોઈ પરાઈ સ્ત્રી સાથે એકાંતમાં બેસવું કે રહેવું નહિ અને નીતિ નિયમનું પાલન કરવું તે નીતિશાસ્ત્રનું ફરમાન છે.)

જો કે કપિલે મનની દૃઢતા રાખવા ઘણો પ્રયત્ન કર્યો પણ યુવાની, સૌંદર્ય અને એકાંત તે ચારેયે તેને ચગડોળે ચઢાવ્યો. વિદ્યા પ્રાપ્ત કરવાનું મુખ્ય કર્તવ્ય તે ધીરે ધીરે ભૂલવા લાગ્યો. પંડિતજી પાસે તે ભોજન કરી તરત પાછો જતો તેને બદલે કેટલીક ઘડીઓ ગયા પછી જવા લાગ્યો. તેના અભ્યાસનો ઉત્સાહ ક્ષીણ થતો ગયો અને તે ઘણો ભાગ બ્રાહ્મણીને ત્યાંજ રહેવા લાગ્યો. કેમકે, “કામાતુરાણાં ન ભયં ન લજ્જા” કામી સ્ત્રી યા પુરુષને જગતનો કે કોઈનો ભય કે લાજ-શરમ કાંઈ હોતા નથી. પોતાને ત્યાં કોણ આવે છે, શાથી આવે છે, એકાંતમાં કેમ બેસી રહે છે ઈત્યાદિ અનેક પ્રશ્નોના જવાબો જીઠ અને ચાલાકીથી આપવામાં જે પાવરધા બન્યા હોય તેવાજ સ્ત્રી-પુરુષો એકાંત સેવે છે અને જગતની આંખમાં ધૂળ નાંખવા કોશિશ કરે છે. પણ જગતથી કાંઈ છૂપું રહેતું નથી. આવા નીચ મનુષ્યોને પોતાની નિંદાની, આબરૂ-ઈજજતની કે પોતાના સંતાનો ઉપર કુસંસ્કાર પડશે તેની લેશ પણ ચિંતા કે લાગણી હોતી નથી. આ નીતિસૂત્ર પ્રમાણે કપિલ અને બ્રાહ્મણીના જીવનમાં બન્યું. ગૃહસ્થ તરફથી મળતા સીધામાંથી તે બન્નેનું માંડમાંડ પુરું થતું હતું, પણ લૂગડાંલતાંના વાંધા પડ્યા. કપિલે ગૃહસ્થાશ્રમ માંડી બેઠા જેવું કરી મૂક્યું. બ્રાહ્મણી કપિલને કમાતો જોઈને લપટાઈ ન હતી અને કપિલ તેને કોઈ કન્યા મળશે નહિ એમ માનીને લપટાયો ન હતો; પણ પાપનું મુળ એકાંત હોઈ બન્ને ચીંથરેહાલ હોવા છતાં પરસ્પર મોહમાં પડ્યા હતા.

કપિલ ગમે તેવો છતાં ઊંચ માતા-પિતાનો સંતાન હોવાથી તેમજ તેના માતા-પિતાએ બહુજ સંયમપૂર્વકનું જીવન અને વર્તન રાખેલું હોવાથી તેને સંસારની વિશેષ ગતાગમ ન હતી. પૈસા કેમ પેદા કરવા, તે પણ કપિલ જાણતો ન હતો. ગુરુએ ઠપકો દેવાથી અભ્યાસ કરવા જવાનું પણ કપિલે કમી કર્યું હતું. પોતાની ચડતી થઈ ન થઈ ત્યાં તો કપિલ ફસાઈ પડ્યો.

(વધુ આવતાં અંકે)

गुरुपूर्णिमा महोत्सव

संवत् २०१३ना अषाढ सु६-१५ने रविवार ता. ६-७-२०१७ ना रोज गुरुपूर्णिमा उत्सव होवाथी आ मंगल महोत्सव ता. ८-७-२०१७ ने शनिवार अने ता. ६-७-२०१७ ने रविवार अेम जे दिवस माटे वल्लभाश्रम अनावल मुकामे आनंदपूर्वक ठिजववामां आवशे.

जेथी दरेक धर्मजंधु भाई-जहेनोअे ता. ७-७-२०१७ शुक्रवार सांज सुधीमां वल्लभाश्रम अनावल मुकामे आवी रहेवुं.

છુટક નકલ રૂા. ૬-૦૦
વાર્ષિક લવાજમ રૂા. ૭૦-૦૦

Chetavni (GUJ) RNI No. GUJ GUJ / 2005 / 16095
Postal Regd. No. GAMC-1507/2015-2017 Valid up 31-Dec-2017
Posted at Ah'd PSO On 27th of Every Month
Licence to post without Prepayment No.
CPMG/GJ/129/2015-17 Valid upto 31-12-2017

**તસ્માદસકતઃ સતતં કાર્ય કર્મ સમાચાર ।
અસકતો હ્યાચરન્કર્મ પરાપ્નોતિ પૂરુષ ॥**

(અધ્યાય ૩, શ્લોક ૧૯૯, ભગવદ્ ગીતા)

માયિક ફળની ઈચ્છા રાખ્યા વિના, હે અર્જુન! તું દૈહિક કર્મનું કર્તવ્ય સદા કર. શાથી કે જે મનુષ્યો માયિક ફળની ઈચ્છા રાખ્યા વિના સત્કર્મ કરે છે તેઓ મોક્ષને પામે છે. અર્થાત મનુષ્ય માત્રની ફરજ એ છે કે :- દેવદર્શન, યાત્રા, અપવાસ, યોગ, ધ્યાન વિગેરે સત્કર્મ કરવામાં પ્રભુની પાસે સ્ત્રી, પુત્ર, પરિવાર, લક્ષ્મી વિગેરેનું કોઈપણ સુખ માગવું અથવા તેની આકાંક્ષા રાખીને કર્મ કરવા, તે અંતે સુખને બદલે દુઃખને આમંત્રવા બરાબર છે. માટે નિષ્કામબુદ્ધિથી એટલે કે લૌકિક લાભ લેવાની આકાંક્ષા વિના પરમાત્મભક્તિ કરવી કે જેથી સર્વ સુખ પ્રાપ્ત થઈ શકે છે.

વર્ષ-૧૩, અંક-૫, સંવત ૨૦૭૩ જેઠ સુદ-૨, શનિવાર ૨૭-૦૫-૨૦૧૭

માલિક, મુદ્રક/પ્રકાશક અને તંત્રી : જયવર્ધન રમુજીલાલ વ્યાસ
વલ્લભવાડી રામબાગ, મણીનગર, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૮.
દ્વારા તા. ૨૭-૦૫-૨૦૧૭ના રોજ પ્રસિધ્ધ કર્યું.
ચેતવણી કાર્યાલય : વલ્લભવાડી, રામબાગ, મણીનગર, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૮.
મુદ્રણ સ્થળ : ભવાની ઓફસેટ, ૩/૨૦, કેલાસ એસ્ટેટ, ઓઢવ, અમદાવાદ-૩૮૨૪૧૫.